

Potatisskörd i Ryggebol

Bilden är tagen för ungefär 100 år sedan. Längst till höger står min morfars far Janne Jonasson (1841-1925), intill honom sonen Edvard (1875-1952), som håller en ko eller oxe och längst till vänster dottern Ida (1885-1970). Mellan Edvard och Ida står ett par okända medhjälpare med sina potatishackor. Jannes övriga barn, Johan (f. 1866), Carl (1872-1958), Erik (f. 1881) och min morfar Anton (1878-1916) är vid den här tiden utflyttade från hemmet.

Janne Jonassons gård låg nedan för Skallsjö lid i Ryggebols by. På dåtida kartor kallades den Ollan eller Ållan och det gör den även på nutida kartor. I äldre husförhör kallades den Hålan, Holan, Hola eller Hulan. Ollan och Ållan är nog lantmätaernas försvenskning och förfining, för i folkmun kallades gården för Håla och Janne själv kallades förstas Håla-Janne. Som så många torpare och småbrukare i dessa trakter var han också skomakare vid sidan om lantarbetet, och gjorde skor som sedan såldes framför allt i Göteborg. Det kan gott vara skomakarförklådet han har på sig på bilden. Janne visade en viss stolthet över att ha en egen ägandes liten gård och inte ett torp, som hörde till någon större gård. Han brukade nämligen säga: "Hört ä mett så länge ja lever"

I bakgrunden på bilden ses en väg, som går uppför Skallsjö lid. Det är inte

E20, men väl dess föregångare. Det är den flera hundra år gamla kungsvägen från Göteborg till Alingsås och vidare mot Stockholm. Redan i mitten på 1800-talet byggde man en ny väg väster om Sæveån mellan Lerum och Floda förbi Kusebacka prästgård. Den gamla vägsträckningen över Ryggebol hade flera svåra backar, av vilka Skallsjö lid var den ena. De backarna skulle man nu slippa ifrån. Men den nya vägen kom bara i bruk några få år. När det blev dags att bygga Västra stambanan, offrade man den nya fina och mindre kuperade vägen till järnvägsbank och vägtrafiken fick återgå till den gamla backiga vägen. Det dröjde sedan ända till 1920-talet, innan man gjorde en ny vägsträckning utefter järnvägen på andra sidan Sæveån. Men så sent som 1962, när vi flyttade till Ryggebol, fick höga transporter gå den gamla lilla vägen, eftersom man hade byggt en ganska låg tunnel under järnvägen i Floda på den nya vägen. Strax därefter

byggdes dock motorvägen, som numera heter E20, ett par hundra meter från bildens potatisåker och gamla kungsvägen hade för gott tjänat ut som nationell förbindelseled.

Janne Jonasson tillhörde den så kallade klockare-släkten i Skallsjö. Hans förfäder ett par generationer tidigare hade varit klockare i Skallsjö gamla kyrka, som ligger strax ovanför Skallsjö lid. Hans farfar Erik Larsson (1768-1845) var klockare, liksom också hans farfars far Lars Eriksson (1745-1816) och hans farfars farfar Eric Nilsson (~1708-1758). Eric Larsson har enligt uppgift planterat de almar som fortfarande står på kyrkogården runt ruinen av Skallsjö gamla kyrka. En av dem föll i stormen 1969, men man sågare av alla grenar och vinschade upp själva stammen med rotvältnan, och sedan sköt den åter grönt och fortsatte att växa.

Inger Holm